

ŠTO SE PODRAZUMIJEVA POD POJMOVIM NASILNIČKO PONAŠANJE U OBITELJI?

Nasilničko ponašanje u obitelji definirano je Zakonom o zaštiti od nasilja u obitelji („NN“ br.137/09, 14/10, 60/10) kao:“

„ svaki oblik tjelesnog, psihičkog, spolnog ili ekonomskog nasilja, a osobito:

- tjelesno nasilje, odnosno primjena fizičke sile bez obzira je li nastupila tjelesna ozljeda ili nije,*
- tjelesno kažnjavanje i drugi načini ponižavajućeg postupanja prema djeci u odgojne svrhe,*
- psihičko nasilje, odnosno primjena psihičke prisile koja je prouzročila osjećaj straha, ugroženosti, uznemirenosti ili povrede dostojanstva, verbalno nasilje, verbalni napadi, vrijeđanje, psovanje, nazivanje pogrđnim imenima ili na drugi način grubo verbalno uznemiravanje, uhođenje ili uznemiravanje preko svih sredstava za komuniciranje ili preko elektroničkih i tiskanih medija ili na drugi način ili komuniciranja s trećim osobama, protupravna izolacija ili ugrožavanje slobode kretanja (u daljnjem tekstu: uhođenje i uznemiravanje),*
- spolno nasilje, odnosno spolno uznemiravanje,*
- ekonomsko nasilje pod kojim se podrazumijeva oštećenje ili uništenje osobne i zajedničke imovine ili zabrana ili onemogućavanje korištenja osobne i zajedničke imovine ili pokušaj da se to učini te oduzimanje prava ili zabrana raspolaganja osobnim prihodima ili imovinom stečenom osobnim radom ili nasljeđivanjem, onemogućavanje zapošljavanja ili rada, prisiljavanje na ekonomsku ovisnost, uskraćivanje sredstava za održavanje zajedničkog kućanstva i skrb o djeci ili drugim uzdržavanim članovima zajedničkog kućanstva.“*

Isti Zakon navodi osobe koje čine obitelj:

„ U smislu ovoga Zakona obitelj čine:

- žena i muškarac u braku, njihova zajednička djeca te djeca svakog od njih,*
- žena i muškarac u izvanbračnoj zajednici, djeca svakog od njih i njihova zajednička djeca,*
- srodnici po krvi u ravnoj lozi bez ograničenja,*
- srodnici po krvi u pobočnoj lozi zaključno s trećim stupnjem,*
- srodnici po tazbini zaključno s drugim stupnjem u bračnoj i izvanbračnoj zajednici,*
- osobe koje imaju zajedničku djecu,*
- skrbnik i štíćenik,*
- udomitelj, korisnik smještaja u udomiteljskoj obitelji i članovi njihovih obitelji dok takav odnos traje.*

(2) U smislu ovoga Zakona obitelj čine i žena i muškarac koji su živjeli zajedno u bračnoj ili izvanbračnoj zajednici, djeca svakog od njih i njihova zajednička djeca, ukoliko su nakon prekida bračne ili izvanbračne zajednice povod sukoba bili bivši bračni ili izvanbračni odnosi“

Kazneni zakon RH (125/11, 144/12) u članku 139. opisuje kazneno djelo „Prijetnje“ :

(1) Tko drugome ozbiljno prijeti kakvim zlom da bi ga ustrašio ili uznemirio, kaznit će se kaznom zatvora do jedne godine.

(2) Tko drugome ozbiljno prijeti da će njega ili njemu blisku osobu usmrtniti, teško tjelesno ozlijediti, otetiti, ili mu oduzeti slobodu, ili nanijeti zlo podmetanjem požara, eksplozijom, ionizirajućim zračenjem, oružjem, opasnim oruđem ili drugim opasnim sredstvom, ili uništiti društveni položaj ili materijalni opstanak,

kaznit će se kaznom zatvora do tri godine.

(3) Ako je kazneno djelo iz stavka 1. i 2. počinjeno prema službenoj ili odgovornoj osobi u vezi s njezinim radom ili položajem ili prema novinaru u vezi s njegovim poslom, ili prema većem broju ljudi, ili ako je prouzročilo veću uznemirenost stanovništva, ili ako je osoba kojoj se prijeti dulje vrijeme stavljena u težak položaj,

počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(4) Kazneno djelo iz stavka 1. ovoga članka progoni se po privatnoj tužbi, a kazneno djelo iz stavka 2. ovoga članka progoni se po prijedlogu, osim ako je djelo iz stavka 1. ili 2. počinjeno iz mržnje, prema djetetu ili osobi s težim invaliditetom ili bliskoj osobi."

Opisano ponašanje u navedenom članku često zatičemo kod počinitelja nasilničkog ponašanja u obitelji, kao i ponašanje opisano u čl. 140. KZ kao nametljivo ponašanje:

„Nametljivo ponašanje

Članak 140.

(1) Tko ustrajno i kroz dulje vrijeme prati ili uhodi drugu osobu ili s njom uspostavi ili nastoji uspostaviti neželjeni kontakt ili je na drugi način zastrašuje i time kod nje izazove tjeskobu ili strah za njezinu sigurnost ili sigurnost njoj bliskih osoba,
kaznit će se kaznom zatvora do jedne godine.

(2) Ako je djelo iz stavka 1. ovoga članka počinjeno u odnosu na sadašnjeg ili bivšeg bračnog ili izvanbračnog druga ili istospolnog partnera, osobu s kojom je počinitelj bio u intimnoj vezi ili prema djetetu,

počinitelj će se kazniti kaznom zatvora do tri godine.

(3) Kazneno djelo iz stavka 1. i 2. ovoga članka progoni se po prijedlogu, osim ako je počinjeno prema djetetu."

Osime zakonskih definicija, o nasilničkom ponašanju možemo govoriti kao o kontrolirajućem ponašanju, u kojem jedna osoba pokušava privoljeti drugu da učini nešto protiv svoje volje..

Takvo ponašanje se očituje u :

- grubom vrijeđanju –npr. kad se pogrdom iskrivljava slika ličnosti, zatim izrugivanje, ismijavanjem bilo riječima, simbolima

- grubom zlostavljanju: primjenom postupaka koji izazivaju tjelesnu ili psihološku nelagodu u većoj mjeri, kao što je fizička prinuda koja ima za posljedicu zlostavljanje, nanošenje tjelesne ozljede ili ograničavanje slobode neke osobe, te prijetnja kao nagovještaj primjene sile u budućnosti a koja ima psihološki učinak.

- drugi oblici naročito drskog i bezobzirnog ponašanja kao npr. nasilničko postupanje prema stvarima, nevažavanje tjelesnog i psihološkog integriteta drugih, i očitovanje bezosjećajnosti i ravnodušnosti na osjećaje i patnje drugih, izivljanvanje i drugo.

NASILJE U PARTNERSKIM ODNOSIMA

Nasilje nad ženama očituje se kao psihičko, tjelesno, seksualno i ekonomsko zlostavljanje žene od partnera.

PSIHIČKO:

-zlostavljanje s ciljem zadobivanja moći i kontrole nad žrtvom. Razarajuće je za ženino psihičko zdravlje i ličnost. obuhvaća različite zabrane, prijetnje njoj ili njoj dragoj osobi, uvrede, ismijavanje u javnosti, podcjenjivanje, omalovažavanje, obezvređivanje, proglašavanje psihički bolesnom ili nestabilnom, -ucjene, kontrola kretanja, izolacija i slično

TJELESNO:

-svi oblici tjelesnog zlostavljanja koji uključuju guranje, šamaranje, čupanje kose, udaranja rukama, nogama, predmetima, nanošenje povreda različitim vrsta oružja i predmeta, opekotina i drugim što može rezultirati lakim ili teškim ozljedama. Pokušaji ubojstva i dr.

SEKSUALNO:

-tjelesno i psihičko nasilje a odnosi se na seksualno uznemiravnje, i to na radnom mjestu, fakultetu, na ulici
-seksualna zloupotreba, incest, nedozvoljene seksualne radnje, silovanje

EKONOMSKO:

-uključuje uskraćivanje i oduzimanje financijskih sredstava, neplaćanje alimentacije, ostavljanje bez sredstava za život

KAKO SE ZAŠTITI OD NASILNIČKOG PONAŠANJA U OBITELJI?

Osoba koja je izložena nasilničkom ponašanju može podnijeti prijavu najbližoj policijskoj postaji, centru za socijalnu skrb, općinskom državnom odvjetništvu.

Protokolom o postupanju u slučajevima nasilja u obitelji propisane su obaveze nadležnih tijela (policije, centara za socijalnu skrb, zdravstvenih ustanova, odgojno-obrazovnih ustanova, pravosudnih tijela) u slučajevima saznanja o nasilničkom ponašanju u obitelji.

Centar za socijalnu skrb pruža savjetodavnu i pravnu pomoć žrtvi obiteljskog nasilja, sastavlja plan sigurnosti, te osigurava smještaj u domu za žrtve obiteljskog nasilja. U slučaju da utvrdi kako su ugrožena neka od prava malodobne djece, određuje mjere obiteljsko pravne zaštite.